

In: Quo vadis vysokoškolský učiteľ? Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou. Katedra pedagogiky FF Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave : 2006. ISBN 80-89220-37-1. S. 181 – 187.

13. TUREK, I. *Inovácie v didaktike*. Bratislava : MPC, 2005. ISBN 80-8052-230-8.

14. UHRINOVÁ, M., ZENTKO, J., HOLLÁ, Z. 2010. *Vybrané aspekty regionálnej výchovy v predprimárnom a primárnom vzdelávaní*. Ružomberok : Verbum, vyd. KU, 2010 79 s. ISBN 978-80-8084-580-3.

15. ŠVÁBOVÁ, B. 2009. Ľudová slovesnosť a jej význam pri práci s deťmi v predprimárnom období. In: *Tradicie a inovácie vo výchove a vzdelávaní modernej generácie učiteľov*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie pri príležitosti 190. výročia vzniku Učiteľského ústavu v Spišskej Kapitule. Ružomberok: PF KU, Inštitút Juraja Páleša v Levoči, 2009. s. 346, 351. ISBN 978- 80-8084-514-8

16. VAŇOUČKOVÁ, P. 1993. *Aperiatur terra Slovakia et germinet...* In: Slovakia plus. Zborník príspevkov z 1. zasadnutia Stálej konferencie slovenskej inteligencie z 30. nov. až 2. dec. 1992 v Častej - Papierničke. Bratislava : 1993. ISBN 80-9000443-4-4.

17. ZELINA, M. 1994. *Stratégie axiologizácie osobnosti*. In: *Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava : IRIS, 1994. 166 s. ISBN 80-967013-4-7.

18. ŽILÍNEK, M. 1997. *ÉTOS a utváranie mravnej identity osobnosti*. Bratislava : IRIS, 1997. ISBN 80-88778-60-3. 232 s.

19. ŽILÍNEK, M.: *Mravná podstata identity dieťaťa*. In: Trubíniová, V. a kolektív: *PREDŠKOLSKÁ PEDAGOGIKA*. Terminologický a výkladový slovník. Ružomberok : PF KU, 2007.

УДК: 373.5.091.313

UDC: 373.5.091.313

Близнюк Микола Миколайович, доктор педагогічних наук, професор
ORCID: 0000-0002-8339-4118

Blyzniuk Mykola, Doctor of Pedagogical Sciences, professor
ORCID: 0000-0002-8339-4118

Дебре Олексій Сергійович
ORCID: 0000-0001-5174-6492

Debre Oleksii
ORCID: 0000-0001-5174-6492

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ВИВЧЕННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

DOMESTIC EXPERIENCE IN STUDYING DESIGN TECHNOLOGY

У статті досліджуються різні підходи до методології проєктування і проєктної діяльності в цілому, висвітлюються особливості вітчизняних досліджень застосування проєктної технології в навчанні. Обґрунтовується сутність педагогічного проєктування та проєктної технології; розкрито можливості використання проєктної технології у навчальній діяльності на уроках трудового

The article explores different approaches to the methodology of design and design activities in general, highlights the features of domestic research on the application of design technology in education. The essence of pedagogical designing and project technology is substantiated; possibilities of using project technology in educational activity at lessons of labor training and “Technology” are opened. It is noted that due to the peculiarities of the socio-

навчання та «Технології». Зазначено, що зважаючи на особливості суспільно-економічної ситуації в Україні зараз викликала суперечність між соціальним запитом та можливостями сучасної системи освіти у розвитку особистості; між потребою в оновленні навчально-виховного процесу в сучасній середній та вищій школі та недостатнім рівнем впровадження інновацій. Аналіз наукових джерел дає змогу констатувати, що існують різні підходи до визначення суті, структурних компонентів проектування в цілому й педагогічного проектування зокрема.

Ключові слова: педагогічна технологія, проектна технологія, компетентності, навчально-виховний процес, загальноосвітня школа

economic situation in Ukraine, there is now a contradiction between the social demand and the capabilities of the modern education system in the development of personality; between the need to update the educational process in modern secondary and higher education and the insufficient level of innovation. The analysis of scientific sources makes it possible to state that there are different approaches to determining the essence, structural components of design in general and pedagogical design in particular.

Key words: pedagogical technology, project technology, competencies, educational process, secondary school.

Постановка проблеми. Українська освіта на даний час переживає фазу динамічного, хоча і нестійкого, розвитку і модернізації, основу якої пов'язують з оновленням освітніх стандартів.

Пріоритетним напрямком розвитку сучасної системи освіти є створення умов для якісного навчання, шляхом впровадження компетентнісного підходу

Якість освіти сьогодні розглядається як важливий фактор стійкого розвитку країни, її технічної, економічної, інформаційної і моральної безпеки. Наразі неабияк актуально виховати школярів здатності до навчання впродовж усього життя. Сучасна школа в таких умовах повинна перейти від режиму функціонування у режим інноваційного розвитку. Методологічною основою інноваційного розвитку є педагогічне проектування.

Аналіз останніх досліджень. Поштовхом для активізації досліджень у галузі педагогічного проектування стали ідеї оптимізації Ю. Бабанського, засновані на відборі оптимальних шляхів удосконалення існуючої освітньої практики. Як компонент у структурі професійної діяльності вчителя педагогічне проектування виділено Н. Кузьминою, що стало початком формування нової організаційної культури діяльності учителя – проектно-

технологічної. Проблема педагогічного проектування – одна з головних у дослідженнях багатьох закордонних і вітчизняних дослідників (О. Коберник, В. Гинецінський, Ю. Громико, В. Давидов, І. Єрмаков, О. Новіков, А. Пуліна, Г. Путілов, В. Радіонов, В. Розін, В. Сагатовський, В. Серіков, П. Щедровицький, Д. Ельконін, В. Ясвін та інші).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основу наукового контексту проблеми педагогічного проектування формують такі терміни, як «проект», «проектування», «проектність», «педагогічне проектування», «педагогічний проект», «проектна діяльність», «проектна діяльність учителя» тощо. У педагогічній літературі існує велика розбіжність щодо їх визначення. Тому дослідження проблеми педагогічного проектування, перш за все, потребує звернення до формування чіткого термінологічного словника.

Зважаючи на особливості суспільно-економічної ситуації в Україні зараз викликала суперечність між соціальним запитом та можливостями сучасної системи освіти у розвитку особистості; між потребою в оновленні навчально-виховного процесу в сучасній середній та вищій школі та недостатнім рівнем впровадження інновацій.

Уведення змін у практику навчання й виховання можливе за умови впровадження інноваційних педагогічних технологій, організації навчально-виховної роботи в закладах освіти на сучасних філософських, соціальних, педагогічних засадах.

Важливим у впровадженні освітніх технологій в педагогічний процес є встановлення у сучасному суспільстві пріоритету способу діяльності над результатом діяльності, з урахуванням соціальних, економічних, екологічних, психологічних, етичних та інших факторів і наслідків. Серед багатьох педагогічних технологій, які існують у педагогіці, окремо слід виділити ті технології, які в сучасній педагогічній теорії та практиці викликають особливий інтерес, серед них вагомого значення набуває проектна технологія.

Тому, метою статті є аналіз та систематизація вітчизняного досвіду з проектування та педагогічного проектування як основного способу реалізації інноваційної педагогічної діяльності навчання учнів застосуванню проектної технології.

Викладення основного матеріалу. У наш час проектна діяльність все більше привертає увагу вітчизняних педагогів, як одна із активних форм розвитку пізнавальних, творчих навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, практично мислити.

Для того, щоб розпочати роботу над проектом і зрозуміти сутність проектної діяльності розглянемо детально поняття «проект», «проектна діяльність», «метод проекту».

Розкриття особливостей реалізації проектної технології найкраще зробити на основі висвітлення сутнісної характеристики понять «проектна технологія», «метод проектів»,

«проект» та «проектна діяльність».

Аналіз літературних джерел, а саме праць Н.В. Матяш [8], В.Д. Симоненко [13] дає змогу твердити, що науковці, здебільшого, розглядають процес, під час якого у процесі навчання створюється і виготовляється виріб (послуга) як проектування.

Педагогічне проектування – феномен, що виник як результат взаємодії новітніх тенденцій у розвитку педагогічної теорії й інноваційної практики.

Багато видатних педагогів минулого, так чи інакше, торкалися проблеми проектної технології. Ретроспективний аналіз дослідження проблеми проектування у сфері освіти дозволив зафіксувати, що ряд важливих теоретичних ідей було закладено у вітчизняній педагогіці ще у 20-ті роки ХХ століття (П. Блонський, С. Шацький та ін.). У вітчизняній педагогічній науці фундатором цього напрямку правомірно вважати А. Макаренка, який був переконаним прихильником проектування в людині всього найкращого.

У період з 30-х до 60-х рр. ХХ ст. значно скоротилася кількість публікацій з методики та технології досліджень, сама тема педагогічних технологій заборонялася. Педагогіка мала пристосовуватися до командно-адміністративної системи. У 60-ті рр. минулого століття у публікаціях знайшла відображення думка про необхідність формування нової наукової дисципліни – педагогічного проектування та появи спеціаліста-проектувальника (Г. Щедровицький). Не зважаючи на це проектування ще довго не було предметом спеціальних досліджень.

У кінці 80-х рр. ХХ століття з'явилася перша праця з педагогічного проектування В. Беспалько, яка символізувала визнання проектування та технології як самостійних видів педагогічної діяльності. Формування нових напрямків педагогічної науки кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ століття обумовило активізацію досліджень в області проектування. Фактично з цього часу воно стає самостійним предметом педагогічної науки та спеціально організованої діяльності. Починають складатися різні підходи до вивчення проектування як особливого механізму управління в освіті, як категорії дидактики, як алгоритму створення педагогічних систем.

Власне педагогічне проектування досліджувалося цілою плеядою науковців, серед яких варто назвати О. Коберника, В. Безрукову, В. Беспалько, В. Бондаря, Е. Заїр-Бек, О. Киричука, І. Підласого, Н. Суртаєву, Ю. Чернова, В. Юсупова та ін.

Та незважаючи на інтенсивні пошуки вчених з метою створення єдиної теорії, поки що залишаються не досить глибоко вивченими питання термінології розглядуваної проблематики, її змістового наповнення та можливостей застосування.

Варто зазначити, що методологія проектування в останні десятиліття зазнала значного

поширення та розвитку. Власне кажучи, ми проєктуємо щораз, коли розробляємо способи перетворення даної ситуації в іншу, більше прийнятну. У наш час загально визнано, що будь-яка перетворююча й творча діяльність людини може й повинна спиратися на методологію проєктування або її окремі процедури [4].

Визначаючи проєкт як прототип, ідеальний образ ймовірного або можливого об'єкту, стану; задум, план (projectio – кидання вперед), а проєктування – як створення ідеального опису майбутнього об'єкта, що передує його реалізації, ми тим самим задаємо вектор розгляду педагогічного проєктування як часткового випадку проєктної практики в цілому.

Проєктування передбачає в ідеальній формі результати як матеріально-практичної, так і духовної діяльності, тобто як зовнішнього, так і внутрішнього світу людини. Воно є правомірним для будь-якої діяльності в соціальній сфері, у тому числі педагогічної. Тому педагогічне проєктування неможливо однозначно віднести до об'єктивних або суб'єктивних сторін педагогічної діяльності. Воно є поліфункціональним, а в основі його цілісності лежить задум про вдосконалення педагогічної діяльності, про майбутній образ культуровідповідної, особистісно орієнтованої освітньої системи й відповідних їй педагогічних процесів.

Одні дослідники (В. Болотов, І. Ісаєв) пропонують розглядати педагогічне проєктування як процес вирощування новітніх форм спільноти педагогів, учнів, нового змісту та освітніх технологій, способів педагогічної діяльності та мислення. Інші (В. Сластьонін, Є. Шиянов) розглядають проєктування як змістове, організаційно-методичне, матеріально-технічне та соціально-психологічне оформлення задуму та реалізації цілісного розв'язання педагогічного завдання, що здійснюється на інтуїтивному, дослідно-логічному та науковому рівнях. Треті (В. Беспалько) визначають проєктування як багатокрокове планування, як діяльність по визначенню умов реалізації конкретної педагогічної системи. У деяких роботах (Н. Алексєєв, В. Слободчиков) проєктування в освіті розглядається як ідеальна побудова (задум) та практичне втілення можливого або обов'язкового.

Проєктування у діяльності вчителя, на думку О.А. Дубасенюк, виконує роль провідного регулятора системи дій педагога протягом всього періоду його діяльності. Водночас, діяльність педагога має випереджальний характер і виступає у двох формах – передбачення (прогнозування, антиципації) і цілепокладання, що дає можливість керувати процесом в умовах динамічного середовища [2].

У зв'язку з цим, проєктування викладачем автосправи особистості учня та його основних якостей повинно бути провідною функцією його професійної діяльності. Зокрема, Н.Г. Ничкало у структурі педагогічної діяльності серед стійких компонентів виділяє

Project approach in the didactic process of universities - international dimension

проектувальну галузь. Адже, провідним видом діяльності згідно з природою людини виступає саме перетворююча (проектувальна і практична) діяльність [10].

Л.С. Кобиляцький відзначає, що у сучасному розумінні проекти – це те, що змінює світ: науково-дослідна діяльність, розробка нових технологій і техніки тощо [6].

Згідно з методологією управління проектами у широкому розумінні проект – це сукупність цілеспрямованих, послідовно орієнтованих у часі, одноразових, комплексних і нерегулярно повторюваних дій (заходів або робіт), орієнтованих на досягнення кінцевого результату в умовах обмеженості ресурсів і заданості термінів їх початку і завершення [12].

Проект є складовою проектування, що розглядається як створення проекту (прототипу, прообразу) передбачуваного або можливого об'єкту стану. Проектування – це вид діяльності, що синтезує в собі елементи ігрової, пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, перетворюючої, професійно-трудової, комунікативної, навчальної, теоретичної і практичної діяльності [9].

Сучасний стан розробки досліджуваної проблеми у вітчизняній педагогіці характеризується практико-орієнтованим розглядом педагогічного проектування як «важливого етапу діяльності вчителя, що прагне технологізувати навчально-виховний процес. Технологізувати педагогічний процес – це насамперед побудувати проект майбутнього процесу, що гарантує досягнення кінцевого результату. Спроектувати – це побудувати впорядковану систему технологічних процедур навчально-виховного процесу, обов'язкове виконання яких гарантує досягнення запланованого результату» [1].

Висвітлення особливостей розвитку теорії педагогічного проектування, контекст-аналіз основних категорій дає змогу зробити такі висновки: незважаючи на інтенсивні намагання вчених – філософів, педагогів, психологів і методистів – створити системну теорію, поки що відсутнє цілісне визначення поняття «педагогічне проектування». Слід звернути увагу на концепцію Н. Яковлевої, яка визначає такі характерні особливості педагогічного проектування:

1) цілеспрямована діяльність над створенням проекту як інноваційної моделі освітньо-виховної системи, орієнтованої на масове застосування. При цьому словосполучення «створення проекту» не ототожнює проектування з процесами розробки, планування і прогнозування. Суть проектування – зміна дійсності;

2) процес створення проекту, що відображає розв'язання тієї чи іншої проблеми; діяльність в умовах освітнього процесу, що спрямована на забезпечення його ефективного функціонування й розвитку;

3) результат педагогічного проектування, яким є модель об'єкта педагогічної

Project approach in the didactic process of universities - international dimension

дійсності, що наділена системними властивостями і ґрунтується на педагогічному винаході, тому що в її основі лежить новий спосіб розв'язування проблеми, і вона передбачає можливі варіанти використання [8].

В узагальненому вигляді педагогічне проєктування можна розглядати як колективну педагогічну діяльність, спрямовану на випереджувальне відображення педагогічної дійсності, що тісно пов'язане з педагогічним цілепокладанням, прогнозуванням, розробкою педагогічних теорій, концепцій, програм. Отже, педагогічне проєктування – це процес проєктування великих педагогічних систем, при якому необхідно відповісти на концептуальне (що треба зробити, змінити?), технологічне (як робити?), і кадрове (хто це зробить?) запитання [11]. Водночас педагогічне проєктування можна розглядати і як індивідуальну діяльність учителя, спрямовану на попередню розробку основних елементів педагогічної ситуації чи цілісного педагогічного процесу: мети і завдань, плану, організаційних форм, методів і засобів, форм і методів контролю, корекції та оцінювання результатів педагогічної і навчальної праці.

Ми витлумачуємо таке визначення проєктної діяльності як специфічного виду діяльності, спрямованого на створення суттєво нових продуктів, котрі є результатом творчих пошукових зусиль особистості або колективу.

Об'єктом проєктування є, як правило, визначена педагогічна конструкція: педагогічна система, процес, технологія, метод, прийом, завдання, ситуація чи зміст освіти, навчальна програма, підручник, навчальний посібник. Таке розмаїття пов'язане з тим, що в педагогіці багато процесів погано керовані, неоднозначні, і тому їхнє проєктування здебільшого є малоефективним. Навіть маючи зовні традиційне вираження, об'єкт проєктування має створюватись на новій ідеї. Потреба в проєктуванні виникає за умови, якщо знайдено новий спосіб розв'язання існуючої проблеми. Створення відомого педагогічного об'єкта апробованим способом зводить проєктування до рівня методичної розробки.

Аналіз сучасної педагогічної літератури (Г. Атанов, В. Безрукова, В. Коротов, Т. Новикова, І. Підласий, П. Решетников, В. Сластьонін та ін.) дає змогу виділити такі види педагогічних проєктів:

- 1) соціально-освітні проєкти: проєктування освітніх систем і процесів; проєкти життєвої стратегії особистості, учнівських і педагогічних колективів;
- 2) навчальні проєкти: навчальні завдання та ситуації, методи проєктів на конкретних уроках; проєкти індивідуальних навчальних програм;
- 3) виховні проєкти: проєкти в системі розвитку життєвої та діяльній компетентності учнів, їх соціалізації; культурологічні проєкти;

Project approach in the didactic process of universities - international dimension

4) технологічні проекти: творчі мережні проекти в навчальному закладі; проекти технологій навчання молодших (старших) школярів;

5) дослідницькі проекти: ігрові, інформаційні, телекомунікаційні, комп'ютерні проекти;

6) індивідуальні, групові та колективні проекти: особистісно орієнтовані, індивідуально-творчі, колективно-творчі проекти.

Варто зазначити, що відповідно до видів проектування можуть визначатися й конкретні класифікації проектів.

Однією з вирішальних умов, що визначають успішну стратегію розвитку освіти в державі, є проектування соціально-освітніх систем і процесів. У сучасній педагогіці проектування соціально-освітніх систем і процесів застосовується досить широко. Тільки протягом останнього десятиріччя в Україні розроблено та реалізуються проекти позашкільної, дошкільної, загальної середньої освіти, професійно-технічної та вищої освіти. На думку, В. Штейнберга, формування технології проектування елементів освітніх систем і процесів охоплює три етапи. На першому «технологічна пам'ять» погоджується з ключовими «вертикальними» принципами системи освіти і з базовими компонентами освітніх технологій. Вертикальні принципи, що визначають найважливіші властивості всієї системи освіти, реалізуються на кожному з рівнів системи шляхом проектування базових елементів із заздалегідь заданими властивостями. На другому етапі формування технології визначається сукупністю чинників, від яких залежить її ефективність: призначення технології, призначення конструкторсько-технологічної діяльності учнів, принципи організації технології, склад технології, константи технології, інструменти технології, практика конструкторсько-технологічної діяльності. На третьому, заключному, етапі відбуваються безпосереднє створення та апробування проекту в різних його трансформаціях [7].

Навчальні проекти реалізуються, насамперед, за допомогою методу проектів – організації навчання, при якій в учнів формуються знання в процесі планування і виконання практичних завдань – проектів. Основні вимоги до застосування методу проектів:

1) наявність соціально чи особистісно вагомої проблеми, розв'язання якої потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку розв'язання;

2) теоретична, практична, пізнавальна значимість передбачуваних результатів;

3) самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів;

4) структурування змістової частини проекту (із зазначенням поетапних результатів);

5) застосування дослідницьких методів (визначення проблеми і завдань

Project approach in the didactic process of universities - international dimension

дослідження, що впливають з неї, висунення гіпотез для їх розв'язання, обговорення методів дослідження, оформлення результатів, аналіз здобутих даних, висновки) [6].

Виховні проекти: проекти в системі розвитку життєвої та діяльнісної компетентності учнів, їх соціалізації; культурологічні та ігрові проекти. Основна мета цих проектів (подій, ситуацій, процесів, заходів, програм, організацій, технологій) полягає в розв'язанні виховних завдань.

Технологічні проекти: творчі мережеві проекти в навчальному закладі; проекти технологій навчання молодших (старших) школярів. Творчі мережеві (блокові) проекти охоплюють оптимальну технологічну систему навчання, що сприяє максимальному розкриттю творчого потенціалу викладача та учнів при спільному досягненні поставлених навчальних цілей. Мережева (блокова) технологія навчання поєднує цілі, планування, зміст, форми і методи навчання, механізм його постійного стимулювання та відновлення.

Проекти технології навчання школярів мають велике значення для розвитку інноваційної педагогіки. Прикладом технологічного проекту навчання школярів може бути технологія «Випереджувальна педагогіка», створена на основі теорії розв'язування винахідницьких завдань (М. Меєрович, Л. Шрагіна, М. Глазунова).

Дослідницькі навчальні проекти можуть бути інформаційними, комп'ютерними, телекомунікаційними. Вони потребують чіткої структури, обґрунтування актуальності теми, предмета дослідження для всіх учасників, визначення проблеми, мети. Цей тип навчальних проектів передбачає висунення гіпотези, її перевірку, обговорення та аналіз результатів, їх оформлення.

Дослідницькі навчальні проекти спрямовані на формування знань з наукових теорій, концепцій, ідей; усвідомленість та міцність знань, умінь, навичок та способів діяльності; уміння оперувати науковим понятійним апаратом; побудову власного алгоритму дій; творче застосування знань у незнайомій ситуації; оволодіння професійно значущими знаннями, уміннями і навичками, методами, прийомами, засобами діяльності, формами організації суспільно корисної роботи і вирішувати життєві ситуації. Останнім часом дедалі частіше під цим розуміють сучасну інформаційну технологію, що ґрунтується на електронній обробці даних. На перший план висувається вивчення таких проблем, як проектування діяльності, спрямованої на створення інформаційних продуктів; їх типологізація на основі визначення місця і ролі інформаційної діяльності в освіті; способи її оцінювання і виміру. Загальноприйняте визначення поняття інформаційної технології зводиться, як правило, до процесу збору, передачі збереження та обробки інформації в усіх її можливих формах: текстової, графічної, візуальної та мовної.

Project approach in the didactic process of universities - international dimension

Практико-орієнтовані навчальні проєкти передбачають, що результат діяльності орієнтований на соціальні інтереси учасників та чітко визначений із самого початку. Цей тип навчального проєкту має певну структуру всієї діяльності учасників із зазначенням функцій кожного з них, а також чітку організацію координаційної роботи на кожному етапі. Продукт такого навчального проєкту може бути різним – виріб, рекомендації до проведення наукових досліджень; висунання ідей щодо модернізації певного виду діяльності; складання словника, визначника, історії тощо.

Предметні проводяться в межах одного навчального предмета та потребують чітко визначеної мети, завдань, окреслення знань і вмінь, які необхідно опанувати. Міжпредметні навчальні проєкти характеризуються тим, що проблема може належати до двох або більше галузей знань. Вони потребують досить чіткої координації з боку спеціалістів, узгодженої роботи різних творчих груп, що мають конкретні дослідницькі завдання.

У процесі здійснення навчальних проєктів з відкритою координацією педагог виконує свою функцію відкрито, але робить це без тиску; у навчальних проєктах із завуальованою координацією вчитель виконує роль рівного учасника проєкту.

Внутрішні чи регіональні навчальні проєкти організуються як у межах однієї групи, класу або групи, так і в межах країни в цілому. Міжнародні проєкти здійснюються представниками різних країн.

Індивідуальні, групові й колективні проєкти: особистісно орієнтовані, індивідуально-творчі і колективно-творчі проєкти. Однією з вирішальних умов, що визначають успіх, наприклад, навчально-виховної роботи, є індивідуальне проєктування, тобто «безпосередня повсякденна робота учителів, викладачів, вихователів та наставників з планування практичних дій і програмування поведінки та діяльності учнів і вихованців» [5].

Колективно-творчі проєкти передбачають розв'язання комплексного завдання, що охоплює організаційну, методичну, практичну, педагогічну, дослідницьку діяльність групи чи колективу фахівців, спрямовану на одержання інтегративного освітнього результату.

Перевагами парного та групового навчальних проєктів є те, що у проєктній групі формуються навички співробітництва; кожен учасник відповідно до здібностей та якостей може бути лідером-генератором, лідером-дослідником, лідером-оформлювачем результатів, лідером-режисером презентації; є можливість організувати змагання між підгрупами, посилюючи мотивацію до отримання результату.

Усі проєкти поділяються на: короткотривалі – протягом кількох днів; середньої тривалості – у межах одного місяця; тривалі – від кількох місяців до року.

Необхідно підкреслити той факт, що сучасна класифікація має досить чітко

визначену, логічно побудовану структуру, а її втілення в освітню практику відбувається через інтеграцію різних видів навчальних проєктів.

Одним із найважливіших моментів створення теорії педагогічного проєктування є визначення основних етапів процесу. Адже розробка проєкту здійснюється поступово з дотриманням певних етапів, кожен з яких вирішує відповідні завдання, має логічно завершений зміст, чітко визначені часові межі, а також передбачає різні за змістом види діяльності вчителя (викладача) та учня (студента).

Розвідки показують, що у науково-педагогічній літературі існує значна кількість підходів до поетапної організації створення навчального проєкту.

Класичним вважається положення Дж. Джонсона про те, що процес проєктування в своєму розвитку проходить три етапи: дивергенції (розширення меж проєктної ситуації з метою забезпечення досить великого простору для пошуку способу розв'язання); трансформації (створення принципів і концепції); конвергенції (вибір оптимального способу розв'язання із сукупності альтернативних).

Сутність поняття проєктування охоплює організацію взаємодії учнів та педагога, що дає змогу реалізувати змістовий, процесуальний та методичний компоненти процесу виховання [3].

Висновки. Отже, аналіз наукових джерел дає змогу констатувати, що існують різні підходи до визначення суті, структурних компонентів проєктування в цілому й педагогічного проєктування зокрема. Здебільшого науковці виділяють від трьох до семи і більше етапів проєктної діяльності.

Як на нашу думку структура проєктування в першу чергу визначається його об'єктом, оскільки етапи проєктування навчання, виховання, трудової діяльності тощо можуть мати дещо відмінну структуру, хоча у них прослідковуються й загальні підходи. Проєктно-педагогічна діяльність – це теоретична і практична професійно-педагогічна діяльність, у результаті якої вчителями створюється авторська програма (ідея, концепція), що характеризується суб'єктивною, а іноді й об'єктивною новизною.

Список літератури:

1. БОНДАР С. П. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті / С.П. Бондар, Л.Л. Момот, Л.А. Липова, М.І.Головко – Рівне : Тетіс, 2003. – С. 30-31.
2. ДУБАСЕНЮК О. А. Педагогічна технологія організації продуктивної міжкультурної взаємодії суб'єктів освітнього процесу / О.А. Дубасенюк, Н.В. Якса : [монографія] / За ред. М.М. Солдатенко. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2008. – С.108-121.
3. КОБЕРНИК О. М. Проєктивна педагогіка і національна школа / О.М.Коберник // Шлях освіти – 2006. – № 7. – С. 7-9.

4. КОБЕРНИК О. М. Проектування на уроках трудового навчання / О.М.Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2001. – № 4. – С. 12 – 14.
5. КОБЕРНИК О. М. Теорія і методика психолого-педагогічного проектування виховного процесу в школі / О. М. Коберник. – К.: Науковий світ, 2001. – 199 с.
6. КОБИЛЯЦЬКИЙ Л. С. Управління проектами: Навч. Посіб. – К.: МАУП, 2002. – 200 с.: іл.. – Бібліогр.: с. 7
7. КОРОТОВ В. М. Педагогическое проектирование и диагностика. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 153 с.
8. МАТЯШ Н.В. Психология проектной деятельности школьников в условиях технологического образования / Под ред. В.В.Рубцова. – Мозырь: РИФ «Белый ветер», 2000. - 286 с.
9. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці. Навчально-методичний посібник. / За загальною редакцією О.М. Коберника. // Бербец В.В.; Дубова Н.В.; Коберник О.М.; Кравченко Т.В.; Харитоновна В.В.; Хоменко Л.М.; Ящук С.М. – Науковий світ, 2003. – 92 с.
10. НИЧКАЛО Н.Г. Неперервна професійна освіта: міжнародний аспект / Н.Г. Ничкало // Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, пер спективи: [монографія] / за ред. І.А. Зязюна. – К. : Віпол, 2000. – С. 58-80.
11. НОВИКОВА Т.А. Проектные технологи на уроках и во внеурочной деятельности / Т.А. Новикова // Народное образование. – 2000. – № 1. – С. 26- 31.
12. РЕШКЕ Х., ШЕЛЛЕ Х. Мир управления проектами. М.: Аланс, 1993. - 304 с. ISBN: 5-87115-003-9. Перевод с английского Познякова А.В., Познякова В.В.
13. СИМОНЕНКО В.Д. Технологическая культура и образование (культурно-технологическая концепция развития общества и образования). – Брянск: Издательство БГПУ, 2001. – 214 с.

УДК: 330.341

UDC: 330.341

Бондар-Підгурська Оксана Василівна,
доктор економічних наук, доцент
ORCID: 0000-0001-7792-4023
ResearcherID: X-7587-2018

Bondar-Pidhurska Oksana, Doctor of
Economics, Associate professor
ORCID: 0000-0001-7792-4023
ResearcherID: X-7587-2018

Коновалова Надія Сергіївна
ORCID: 0000-0002-8637-8447
ResearcherID: J-7461-2017

Konovalova Nadiia
ORCID: 0000-0002-8637-8447
ResearcherID: J-7461-2017

ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦЯ В ІНДУСТРІЇ 4.0 - ПРОЄКТ CHIEFTAIN4.0

INCREASE THE COMPETITIVENESS OF THE SPECIALIST IN INDUSTRY 4.0 - PROJECT CHIEFTAIN4.0

Четверта промислова революція, в основу якої покладена парадигма Індустрії 4.0, потребує нових підходів до управління промисловими підприємствами, посилює їх

The fourth industrial revolution, which is based on the paradigm of Industry 4.0, requires new approaches to the management of industrial enterprises, strengthens their intellectualization.